

משרד העבודה מפרסם את "דוח שוק העבודה בישראל לשנת 2022"

עיקרי הדוח:

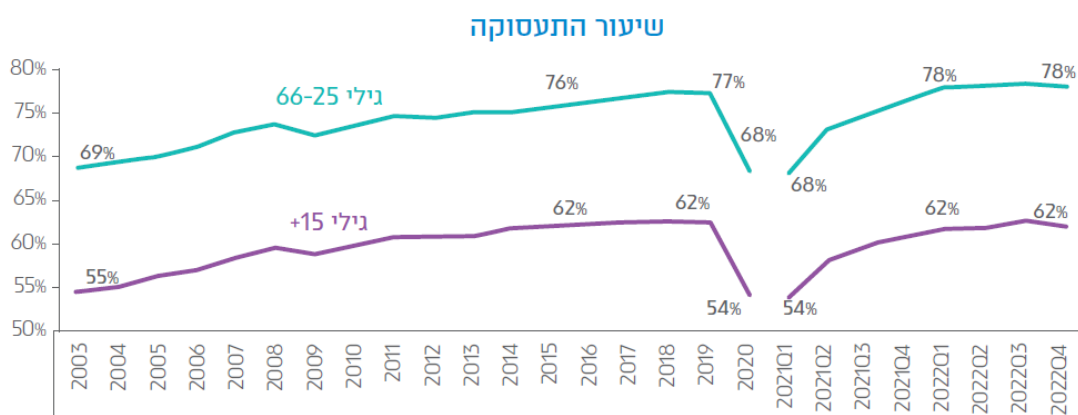
- שוק העבודה בשנת 2022 היה בתעסוקה מלאה, שיעור התעסוקה בגילי העבודה העיקריים גבוה ממה שהיה לפני משבר הקורונה וגבוה בהשוואה היסטורית.
- בעשור האחרון שיעורי תעסוקת ערביות וחרדיות נמצאים במגמת עליה. אומנם שיעור תעסוקת ערביות עדיין נמוך מאוד, אך יש מגמת עליה כמעט בכל הגילים המלווה במגמת עליה בהשכלה – שיעור האקדמאיות הערביות הצעירות הכפיל את עצמו בתוך עשור.
- שיעור המשרות הפנויות בשנת 2022 היה גבוה מאוד, ובתחילת השנה הגיע לשיא של 5%. מאז השליש האחרון של השנה שיעור המשרות הפנויות נמצא במגמת ירידה, שלא מתורגמת בשלב זה לעליה באבטלה או לירידה בשיעור התעסוקה.
- הגידול המשמעותי ביותר במשרות הפנויות ב-2022 היה בענפי אירוח ואוכל והייטק. מאז סוף 2022 שיעור המשרות הפנויות בהייטק נמצא בירידה והיום הוא נמוך מרמתו ב-2019.
- בשנה האחרונה השכר חזר לתוואי הרגיל שהתקיים בעשור שלפני המגיפה, אך באופן שונה בין ענפים, בין השאר בגלל האינפלציה. השכר הריאלי ירד ב-10% מתחת לקו המגמה בענפים עם שכר נמוך, וגבוה ב-2% מקו המגמה בענפים עם שכר גבוה.
- עבודה מהבית נשארה חלק משמעותי משגרות שוק העבודה. למרות הפוטנציאל להרחיב את אפשרויות התעסוקה בפריפריה, עבודה

מהבית נפוצה שם פחות. תמהיל משלחי היד השונה מסביר חלק מהתופעה, אך גם עובדים בעלי אותו משלח יד מהפריפריה עובדים פחות מהבית מאשר מקביליהם במרכז הארץ.

- מבין העובדים העצמאים, כ-40% משלבים בין עבודה שכירה ועצמאית. במהלך 20 השנים האחרונות גדלו כמות ושיעור המשלבים, זאת לא "על חשבון" העצמאים, אלא מתוך מי שהיו בעבר שכירים. עובדה זו יכולה להעיד על שוק עבודה שהופך להיות גמיש ורציף יותר.

שיעור התעסוקה בגילי +15 חזר לרמה דומה לרמתו ערב משבר הקורונה. שיעור זה גבוה בהשוואה היסטורית. בגילי העבודה העיקריים 25-66 שיעור התעסוקה התאושש בצורה חדה יותר ואף עבר את רמתו ערב המשבר.

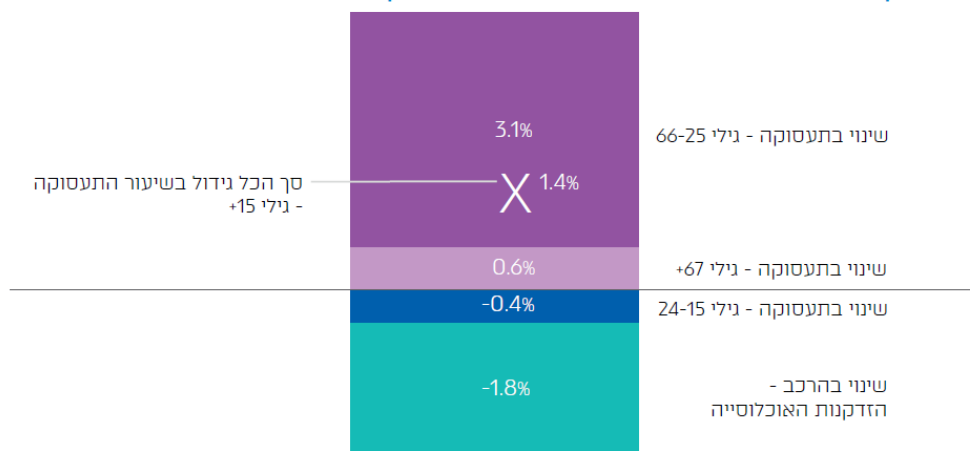

שיעור התעסוקה ממרץ 2020 ועד יוני 2022 אינו כולל עובדים שנעדרו זמנית מסיבות כלכליות (קורונה). הנתונים אינם כוללים את המדגם הקבוע בסקר כוח אדם של הלמ"ס. הנתונים לפני 2012 משורשים. מקור: עיבודי אגף אסטרטגיה במשרד העבודה לנתוני סקר כוח אדם של הלמ"ס

הסיבה העיקרית לכך ששיעור התעסוקה בגילי 25-66 עלה יותר מאשר בגילי +15 היא הזדקנות האוכלוסייה. לפני כעשור גילי 25-66 היוו כשני שלישים מהאוכלוסייה בגילי +15. שיעור זה ירד בשלוש נקודות אחוז, ובמקביל עלה שיעורם של בני +67 ב-3 נקודות אחוז. אם תמהיל הגילים לא היה משתנה שיעור התעסוקה בגילי +15 היה היום גבוה ב-1.8 נקודות אחוז. המשמעות היא עומס כלכלי הולך וגדל על אנשים בגילי 25-66.

פירוק ההשפעות של גורמים שונים על שיעור התעסוקה בגילי העבודה 2012 עד 2022

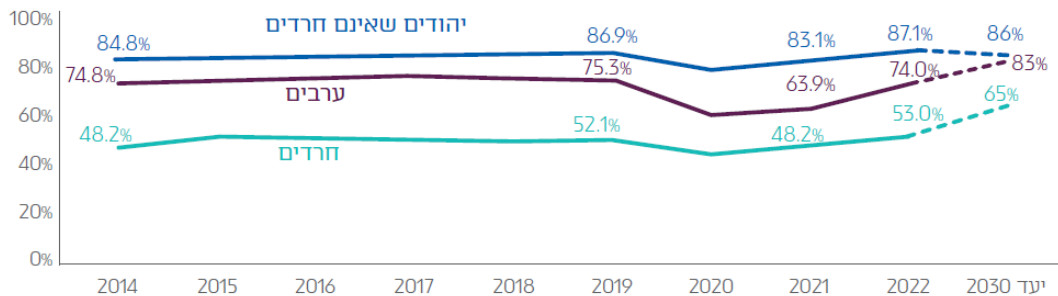

הנתונים אינם כוללים את המדגם הקבוע בסקר כוח אדם של הלמ"ס. השפעת השינוי בתעסוקה בקבוצות הגיל השונות לסך השינוי בתעסוקה, חושבה על ידי בחינת ההשפעה של השינוי בתעסוקה בהנחה שחלקן של הקבוצות בתמהיל הנילים נותר קבוע. מקור: עיבודי אגף אסטרטגיה במשרד העבודה לנתוני סקר כוח אדם של הלמ"ס

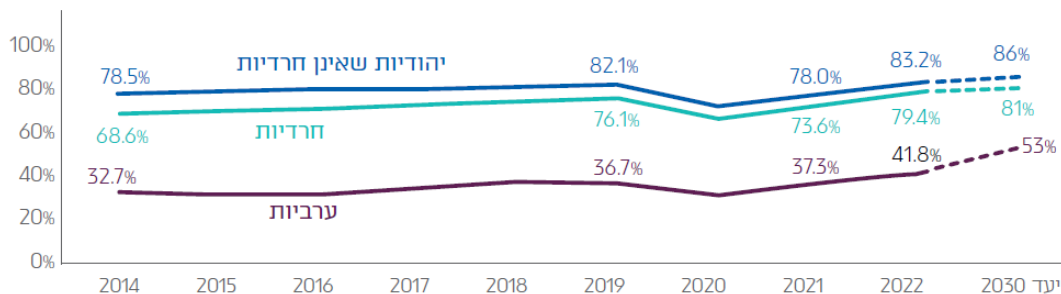
העלייה בשיעור התעסוקה בגילי 25-66 לא הייתה אחידה על פני קבוצות האוכלוסייה, אך מלבד הקבוצה של גברים יהודים לא-חרדים, בה שיעור התעסוקה גבוה מאוד, בכולן היה שיעור התעסוקה בסוף 2022 גבוה מכפי שהיה ב-2019. בולטת העלייה המתמשכת בשיעורי התעסוקה של נשים חרדיות וערביות.

שיעורי התעסוקה לפי אוכלוסיות ומגדר שיעורי התעסוקה בקרב גברים

שיעורי התעסוקה בקרב נשים

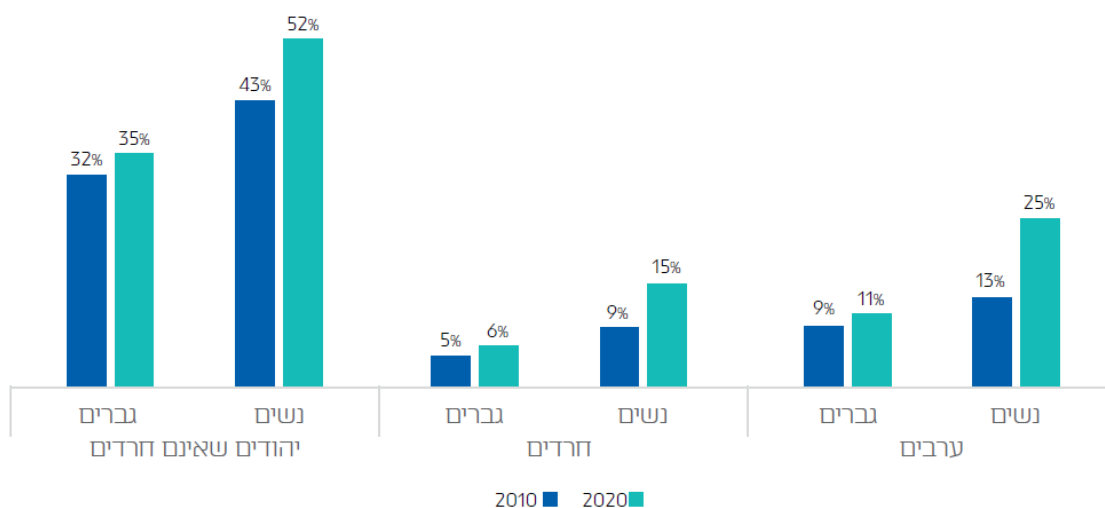

גילי 25-66. מקור: עיבודי אגף אסטרטגיה במשרד העבודה לנתוני סקר כוח אדם של הלמ"ס

השיפור בתעסוקה של ערביות וחרדיות לווה בצמצום פערי השכלה. בקרב הנשים החרדיות עלה שיעור האקדמאיות מ-9% ל-15% (גידול של 66%), ובקרב הערביות הוא הכפיל את עצמו ל-25%. צמצום פערים נמצא גם במבחני פיז"ה שנעשים בגיל 15. למרות השינויים המשמעותיים, שיעור האקדמאיות בנות 30-34 בקרב החרדיות והערביות עדיין רחוק משיעורן בקרב הנשים היהודיות שאינן חרדיות, העומד על 52%. בקרב הגברים הערבים והחרדים, לעומת זאת, כמעט לא חל שינוי: בעוד הנשים החרדיות והערביות שיפרו את ההשכלה שלהן, ואפשר להניח שגם את הכישורים, הגברים החרדים והערבים נותרו מאחור עם שיעורי אקדמאים נמוכים מאוד.

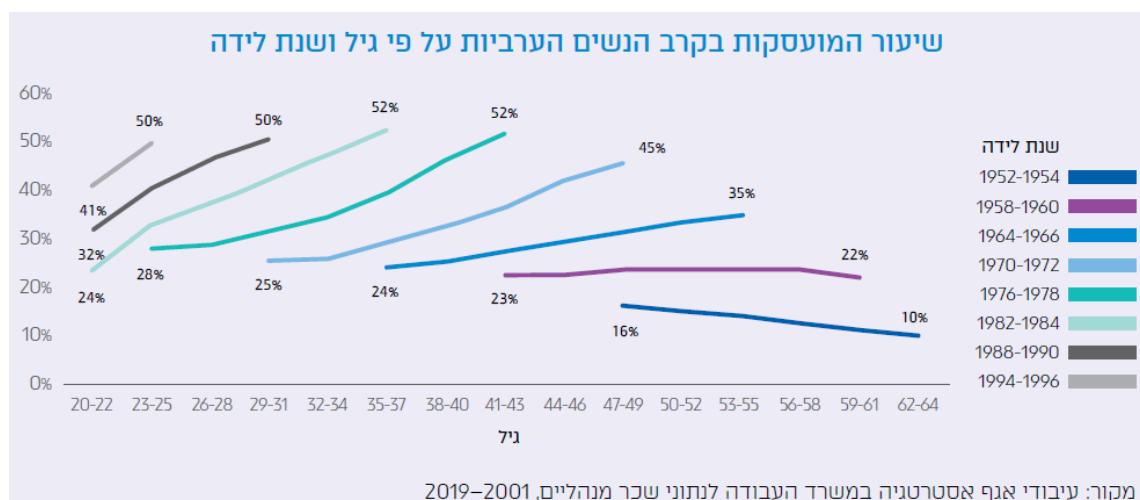

שיעור אקדמאים בקרב בני 30-34

מקור: עיבודי אגף אסטרטגיה של משרד העבודה לנתוני הלמ"ס

היסטורית, שיעור התעסוקה בקרב הנשים הערביות בישראל נמוך מאוד, בדומה למצבן במדינות הערביות. שיעור זה עלה מאוד בעשרים השנים האחרונות, מכ־20% בתחילת שנות האלפיים ל־42% ב-2022. תעסוקת הנשים הערביות עולה משתי סיבות: נשים בשנתוני גיל צעירים יותר עובדות יותר; ושיעורי התעסוקה בתוך כל שנתון גילי עולים. מפתיע לראות כי התעסוקה ממשיכה לעלות אפילו בקרב נשים ערביות בגילי 50.

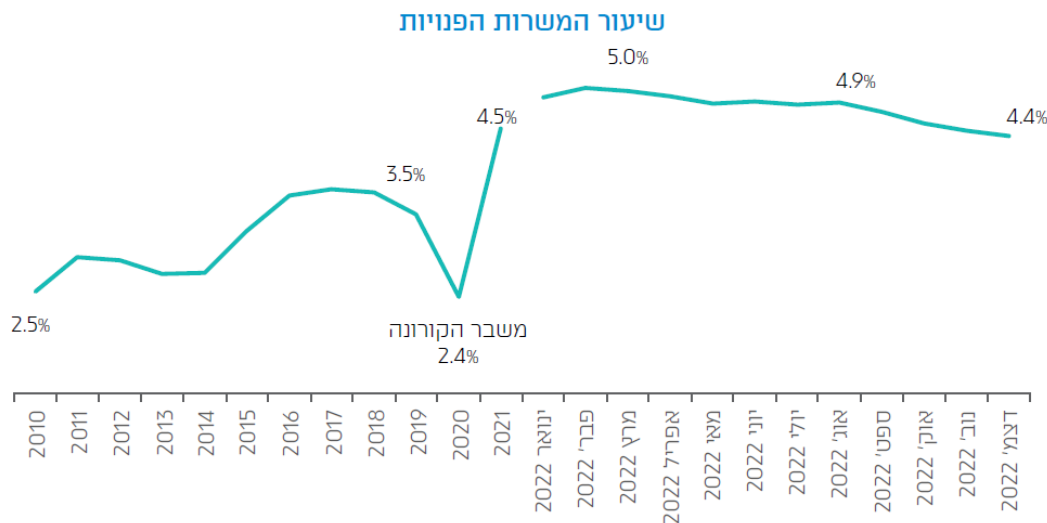

מקור: עיבודי אגף אסטרטגיה במשרד העבודה לנתוני שכר מנהליים, 2001-2019

בתחילת שנת 2022 שיעור המשרות הפנויות הגיע לשיא של 5% מכלל המשרות. באופן חריג, מספר המשרות הפנויות במהלך 2022 ובמחצית הראשונה של 2023 היה גבוה ממספר המובטלים. בספטמבר החלה מגמת ירידה בשיעור המשרות הפנויות; שיעורן ירד בכ־0.6 נקודת

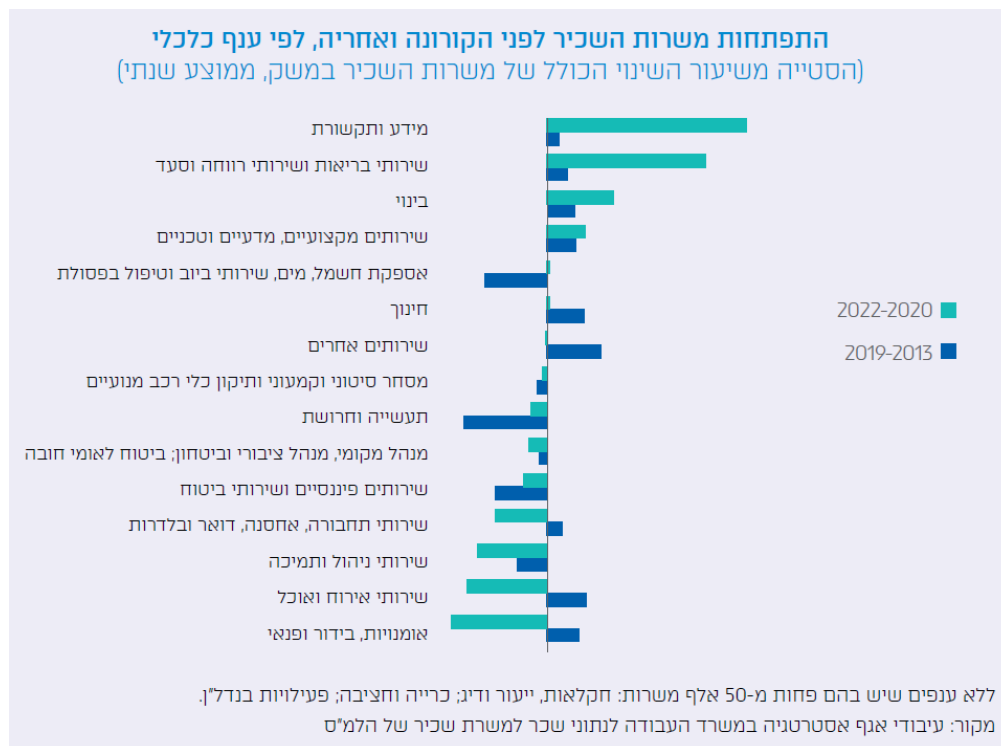

אחז ועמד בסוף השנה על 4.4%, ירידה זו המשיכה לתוך 2023 עד שבמאי 2023 שיעור המשרות הפנויות עמד על 4%.

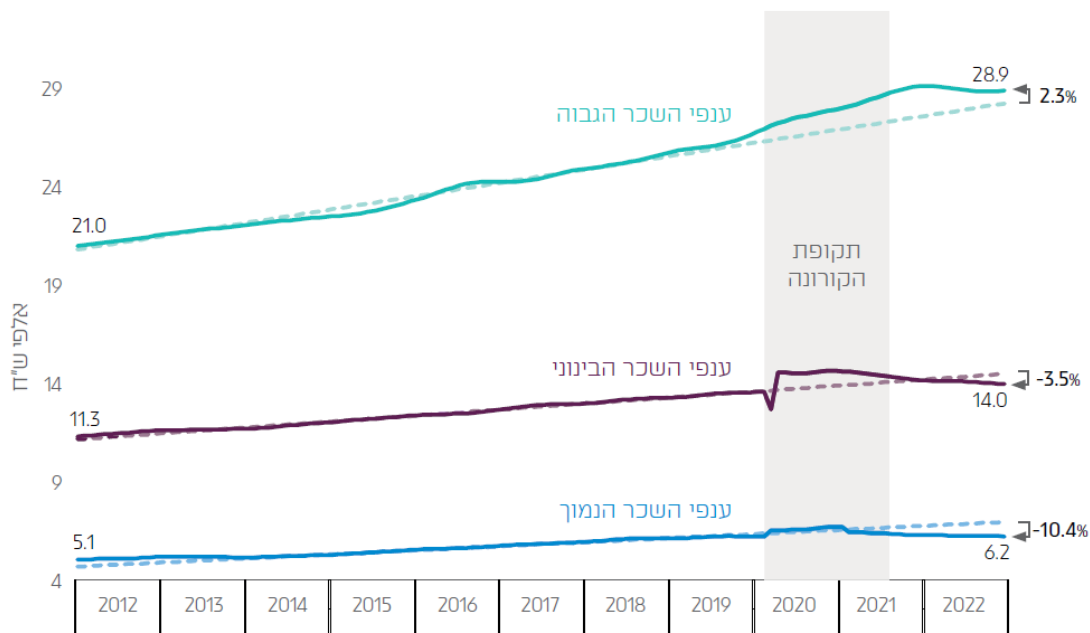
שיעור המשרות הפנויות מתוך כלל המשרות במשק (משרות פנויות + משרות מאוישות).
מקור: עיבודי אגף אסטרטגיה במשרד העבודה לנתוני סקר משרות פנויות של הלמ"ס

שיעור המשרות הפנויות עלה מאוד גם בשל תהליך הקצאה מחדש, שבו ענפים מסוימים מתרחבים בקצב מואץ ומגדילים את חלקם בתעסוקה על חשבון ענפים אחרים. תהליך ההקצאה מחדש בישראל הוא מואץ מאוד עם פרוץ משבר הקורונה והגיע לשיאו בתוך חודשים אחדים. בעקבות המעברים בין הענפים, מחפשי עבודה נדרשו להשקיע זמן רב יותר ברכישת מיומנויות וכישורים רלוונטיים, ושיעור המשרות הפנויות היה גבוה יותר. עם הענפים שהתרחבו נמנים למשל ענף הבריאות, ענף המידע והתקשורת (הייטק) וענף הבינוי. עם הענפים שהתכווצו מאז פרוץ מגפת הקורונה נמנים ענף שירותי אירוח ואוכל, ענף אומנויות, בידור ופנאי וענף שירותי ניהול ותמיכה. ככל הנראה הייתה זו תופעה חד פעמית בה ענפים מסוימים עשו "קפיצה קדימה" בעקבות המגיפה. בחודשים האחרונים התהליך הואט, ובמקביל חלה ירידה בשיעור המשרות הפנויות.

אומנם השכר הממוצע במשק חזר ב-2022 למגמה ארוכת הטווח שלו, אך כאשר מחלקים את ענפי המשק על פי רמות השכר הממוצעות בענף, ניכר כי בענפים המאופיינים בשכר גבוה השכר הממוצע עודנו גבוה מקו המגמה, ואילו בענפים המאופיינים בשכר נמוך הוא ירד מתחת לקו המגמה ופערי השכר בין הענפים מתרחבים. עובדים בענפים המתאפיינים בשכר גבוה השתכרו עד משבר הקורונה שכר ממוצע שהיה גבוה פי 4.1 מהשכר בענפים שהשכר בהם נמוך. הפער הזה, שהיה כמעט קבוע מאז 2012, התרחב במידה ניכרת מאז תחילת 2020, ובסוף 2022 השתכרו בענפי השכר הגבוה שכר ממוצע הגבוה פי 4.6 מן השכר הממוצע בענפי השכר הנמוך.

השכר הממוצע וקו המגמה בחלוקה לענפים לפי רמת השכר

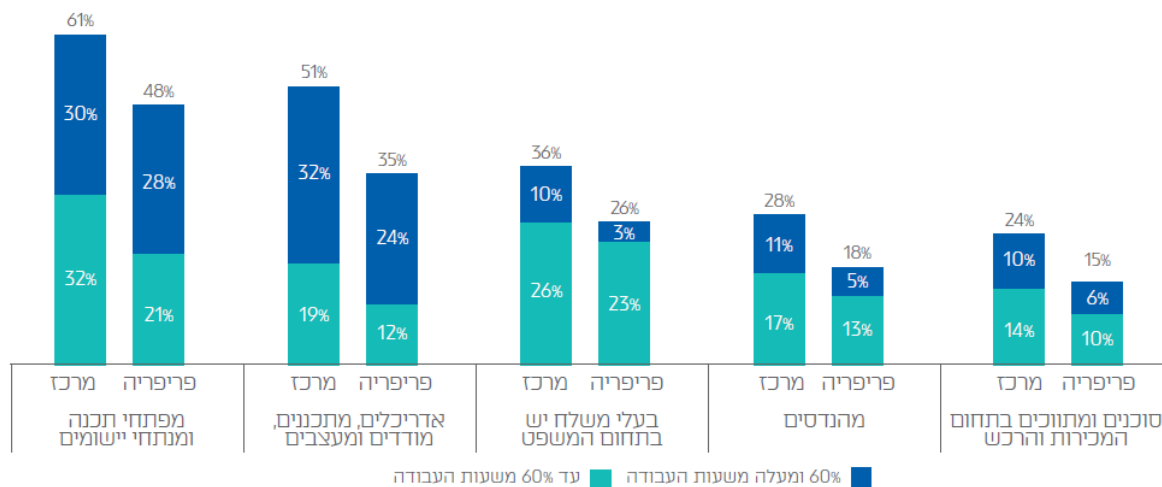
שכר ריאלי, במחירי דצמבר 2022 מנוכה עונתיות.

מקור: עיבוד אגף אסטרטגיה במשרד העבודה לנתוני שכר למשרת שכיר של הלמ"ס

עבודה מהבית יכולה לאפשר לעובדים להרחיב את אפשרויות התעסוקה שלהם, עובדה אשר לווונטית במיוחד לעובדים מהפריפריה שלעיתים אינם גרים סמוך למרכזי תעסוקה. למרות זאת, שיעור העובדים מהפריפריה אשר משלבים בעבודתם עבודה מהבית עומד על 9%, נמוך בצורה משמעותית ממקביליהם מאזור המרכז, שכ-24% מהם עובדים מהבית. ניתן לייחס חלק מהפער הזה לעובדה שמקצועות בהם קיים פוטנציאל גבוה יותר של עבודה מהבית פחות נפוצים בפריפריה. אך השוני במקצועות מסביר רק חלק מהפער. גם מבין עובדים בעלי משלחי יד דומים, עבודה מהבית פחות נפוצה בפריפריה, למרות הפוטנציאל שיש לעבודה מהבית להרחיב את אפשרויות התעסוקה.

עבודה מהבית במשלחי יד נבחרים שעבודה מהבית נפוצה בהם, לפי אזור מגורים, 2022

גילי 25-66. אזור המרכז כולל את מחוז המרכז ומחוז תל אביב, ואזור הפריפריה כולל את מחוז הדרום ומחוז הצפון. 12.4% מהמועסקים בגילי 25 – 50 הם עצמאים. שיעורם של העצמאים בלבד יציב יחסית. שיעורם של העובדים אשר משלבים עבודה שכירה ועצמאית נמצא במגמת עליה, מ-4% בתחילת שנות באלפיים ל-5.5% בשנת 2019. גידול זה יכול להעיד על התרחקות מהמבנה הדיכטומי של שוק העבודה ומעבר למבנה גמיש ורציף יותר של סגנונות תעסוקה. עובדים עצמאים בלבד הם בעלי השכר הנמוך ביותר. עובדים המשלבים עבודה שכירה ועצמאית הם העובדים בעלי השכר הגבוה ביותר.

